

Molen De Hoop te Garsthuizen

Voorzover we nu in de geschiedenis kunnen achterhalen, begint het verhaal over de molen van Garsthuizen, samen met de boerderij één van de mooiste molencplexen van de provincie, in 1715, als voor Jan Olgers op het tegenwoordig molenheem een spinnekop met stelling wordt gebouwd.

De molen stond ongeveer op de noord-westelijke hoek van het molenheem, met een uitgang naar de weg, op de plek, waar tegenwoordig de schuur in lengterichting langs de weg staat.

Deze molen heeft een stelling op een hoogte van circa 10 voet, is gedekt met riet, opeen stenen onderstuk en heeft een vlucht van 72 voet. De molen bezat twee pelstenen. Op de boerderij wonen daarna waarschijnlijk (voor 1735) Jan Mennes en Swaantje Symons, van 1735-37 alleen nog Swaantje Symons (wed.). Ze wordt in 1737 opgevolgd door Lourens Arents en Antje Reinders, die op hun beurt in 1741 worden opgevolgd door Willem Jacobus en Lijsebeth Jans. Dan volgen resp. van 1743-45 Jacobus Jans Druiff en Annigyn Jacobus, van 1745-55 Eyso Cornelis en Roelina Drewes.

In 1755 werden deze opgevolgd door Pieter Ennes en Martjen Claassen, van Leermens, die er tot 1806 bleven wonen.

Op dit moment verschijnen er voor ons meer interessante gegevens. Uit het Staatboek der Kerkegoederen van Garsthuizen (uit 1773) blijkt, dat er tot de kerkegoederen behoorde een stuk van 'Seventijn en een half Graazen beklemt behuid Landt (Staande op het Heem daar de Behuizing op Staat mede een Pelmolen) gelegen tot Garshuisen, ten Oosten van het Loeg, zoo Pieter Ennes en Martjen Claassen Egtelieden gebruiken Doende jaarlijks tot Huire an de kereke van Garshuisen de Summa Seeven en 't Seventig Caroli Gulden - f77,-

Pieter Ennes was een beleefd man, die bij betaling van z'n

vorderingen kwiteerde met: 'Te danke voldaan, Pieter Ennes'. In 1806 verkopen ze de molen met molenhuis en landerijen voor f16.151,- aan Luurt en Jacobje Willems.

Luurt Willems heeft kennelijk zowel in z'n huwelijksleven, als op zakelijk gebied niet veel geluk gehad. In 1810 is Jacobje overleden en in 1811 hertrouwde Luurt (die ondertussen de naam Nieuwenhuis heeft aangenomen) met Jantje Reinders Elema van 't Karshof. Deze is echter kort na het sluiten van haar huwelijk kinderloos overleden (uit het eerste huwelijk waren wel kinderen geboren).

In 1814 hertrouwt Luurt Nieuwenhuis met Grietje Krijns Bouwman van Bouwenheerd.

Het nageslacht van Pieter Ennes en Martjen Claassen had echter nog een achterstallige vordering van f4000,- van de koopsom op Luurt Nieuwenhuis, die deze kennelijk niet op tijd kon of wilde voldoen, en was gerechtigd, die in 1824 te innen.

Daartoe werd de molen met behuizing en land openbaar geveild ten huize van kastelein Kernelis Hoeksema.

Hoogste bieder is Geert Jans Nienhuis uit Garrelsweer met een bod van f5800,- ruim voldoende om de schuld, renten en overige lasten te voldoen. Dit bedrag lijkt weinig, maar men moet zich voorstellen, dat na de Napoleontische oorlogen economisch nog niet zo goed ging.

Hier duikt trouwens wel voor het eerst de naam van het welbekende molenaarsgeslacht Nienhuis in dit verhaal op.

De vrouw van Geert Jans, komt in 1829 te overlijden hij met Grietje Jacobs

molen is nog niet afgelopen de molen in een grote storm werd, ter vervanging, door van de wed. H. Hoving en te Middelstum, een nieuwe wel een 8-

in juni 1839

vangt. Van

nog het ge-

Hieruit blijkt o.a.,

uitgevoerd met geasfal-

onderstuk, houten tussen-

houten kap. Later is

ingericht als korenmolen

(Willemina Pieters Okkema)

en twee jaar later hertrouwt

Kremer. De rampspeed met de

want op 2 januari 1839 waait

om. Nog in datzelfde jaar

het molenmakersbedrijf

haar zoon J.H. Hoving

molen gebouwd en

kante pelmolen, die

de naam De Hoop ont-

deze molen bestaat

detailleerde bestek.

dat de molen was

teerd hout op stenen

stuk en geasfalteerd

deze molen ook

Van de oude molen konden nog enige (houten) onderdelen worden gebruikt, blijkens de beschrijving, zodat de totale materiaalkosten werden berekend op f4316,85½.

In 1878 wordt Geert Jans Nienhuis opgevolgd door z'n zoon Pieter Geerts Nienhuis, die kennelijk de concurrentie wilde uitschakelen, want hij kocht tevens de roggemolen, die in het dorp stond, in 1879 samen met de erbij horende bakkerij, van P.N.Dijkhuizen. De molen werd door hem nog in hetzelfde jaar afgebroken. Deze roggemolen was in 1628 als standaard in Garsthuizen gebouwd (?), en een aantal jaren later opgevolgd door een grondmolen, een zgn. achtkante bovenkruier, gedekt met riet op een houten onderstuk en met een vlucht van 76 voet en één koppel stenen. Van 1715 tot 1879 waren er in Garsthuizen dus twee molens,

wat voor het dorp een mooi gezicht moet zijn geweest. Het 'boerengemaal' van de roggemolen (de boeren lieten hier hun voedergraan malen) ging na afbraak van deze, over bij onderlinge overeenkomst naar de peilmolen, die toen waarschijnlijk ook als korenmolen is ingericht. Pieter Geerts Nienhuis is mulderboer gebleven, tot hij in 1936 stierf. In de laatste jaren werd hij al geholpen door zijn zoons waarvan één, samen met een zuster het bedrijf te Garsthuizen heeft overgenomen.

Dit waren de, aan de oudere bewoners van Garsthuizen zeker niet onbekende, Gerharda en Jacob Nienhuis.

Het eindproduct werd destijds geleverd aan de Groninger Beurs, en het bijproduct, de 'dust' werd 's winters aan de veestapel gevoerd.

Soms werd zelfs nog land van de kerk gehuurd, om het landbouw-

bedrijf enigszins uit te breiden. In 1940 is een nieuwe roede met stroomlijnneus aangebracht. Beide roeden hadden zelfzwichting. In 1951 werd de molen gerestaureerd door molenmaker Bremer uit Adorp.

Jacob Nienhuis is in 1970 overleden (de tachtig reeds gepasseerd) en de molen was ondertussen uitgeschakeld als gortpellerij door modernere machines. Vandaar, dat ze, evenals de boerderij in niet al te florissante staat verkeerde, toen ze in 1970 door de onderwijzer Woldring uit Westeremden werd gekocht.

Sinds 1972 is Dr. De Vries Robbé eigenaar van boerderij en molen.

In 1974 werd de molen gerestaureerd, maar daarna oudhollands opgehekt, terwijl ze daarvoor zelfzwichting had gehad.

Gelukkig is de heer de Vries Robbé een molenliefhebber en maalt vrijwilliger Dick Wijchel uit Middelstum regelmatig met de molen. Hij zal U graag nog meer vertellen over de molen en z'n geschiedenis, terwijl de heer de Vries Robbé ook al erg veel molenkennis paraat heeft; zeer aanbevolen voor een bezoek dus!